

EDUSKUNNAN VASTAUS 78/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on vuoden 2001 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta (HE 246/2001 vp).

Valiokuntakäsittely

Maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (MmVM 5/2002 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että eläke- ym. etuisuuksiin liittyvät ansiotulorajat selvitetään niiden määrien tarkistamiseksi.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 16 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1293/1994) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §, 7 §:n 2 momentti, 10 §:n 3 momentti, 14 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 momentin 1 ja 6 kohta, 28 §, 29 §:n 2 momentti ja 34 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 1 momentin 2 kohta, 7 §:n 2 momentti, 10 §:n 3 momentti, 14 §:n 2 momentti, 22 §:n 1 momentin 1 ja 6 kohta, 28 § ja 34 §:n 2 momentti laissa 1326/1999, sekä

lisätään 7 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1326/1999, uusi 3 ja 4 momentti, 10 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, 13 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 2 ja 3 momentti, 14 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 3 momentti, 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1226/2000, uusi 4 momentti, 22 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 1326/1999, uusi 7 kohta, lakiin uusi 30 a § sekä 34 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

1 §

Tässä laissa säädetään maatalouden varhaiseläkkeestä, joka

2) luopumisen tapahtuessa vuosina 2000—2006 perustuu periaatteiltaan Euroopan maata-

louden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999 tarkoitettua maatalouden varhaiseläkejärjestelmää vastaavaan kansalliseen järjestelmään.

— — — — —

5 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja on luopumisen tapahtuessa täyttänyt:

1) 55 vuotta, mutta ei 65 vuotta, jos luopumisen tapahtuu maatalan peltomaan ja tuotantokennusten sukupolvenvaihdosluovutuksella vuosina 2003—2004, ja 56 vuotta, mutta ei 65 vuotta, jos vastaava luovutus tapahtuu vuosina 2005—2006,

2) 55 vuotta, mutta ei 65 vuotta, jos luopumisen tapahtuu porojen luovutuksella vuosina 2003—2006,

3) 57 vuotta, mutta ei 65 vuotta, jos luopumisen tapahtuu maatalan peltomaan omistusoikeuden luovutuksella lisämaaksi vuosina 2003—2006,

4) 60 vuotta, mutta ei 65 vuotta, jos luopumisen tapahtuu maatalan peltomaan vuokrauksella lisämaaksi vuosina 2004—2006.

Jos luopujana ovat aviopuolisot, joista vanhempi täyttää 1 momentissa säädetty edellytykset ja on muutoinkin luopumistukeen oikeutettu, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos luopuminen tapahtuu aikaisintaan viisi vuotta ennen kuin hän täyttää ikää koskevan 1 momentissa säädetyn edellytyksen.

Jos luopujana on maatalousyrittäjän leski, hänellä on oikeus luopumistukeen, jos luopuminen tapahtuu aikaisintaan viisi vuotta ennen kuin hän täyttää ikää koskevan 1 momentissa säädetyn edellytyksen.

Jos luopujana on maatalousyrittäjä, joka on harjoittanut maataloutta yhtymän osakkaana yhdessä 1 momentissa säädetyn iän ja luopumistuen saamisen muut ehdot täyttävän vanhemman sisaruksensa kanssa, on yhtymän nuoremmalla osakkaalla oikeus luopumistukeen, jos luopuminen tapahtuu aikaisintaan viisi vuotta

ennen kuin hän täyttää ikää koskevan 1 momentissa säädetyn edellytyksen.

Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta 2—4 momentissa tarkoitettua nuoremmalle puolisolle, leskelle tai yhtymän nuoremmalle osakkaalle ajalta ennen ikää koskevan 1 momentissa säädetyn edellytyksen täyttymistä.

7 §

Luopumistuen saamisen edellytyksenä on, että luopuja lopettaa myös muut kuin 1 momentissa tarkoitettua ansiotyöt tai että hänen ansiotulonsa näistä muista töistä voidaan arvioida kuukaudessa pienemmiksi kuin työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määrä kaksinkertaisena. Tällöin tulona ei kuitenkaan pidetä sosiaalihuoltolaissa (710/1982) tarkoitettua omaishoidon tukea eikä perhehoitajalaissa (312/1992) tarkoitettua palkkiota. Edellä 5 §:n 2, 3 tai 4 momentissa tarkoitettua tapauksessa nuoremmasta aviopuolisosta, lesken tai yhtymän nuoremmasta osakkaasta tulee lopettaa tai vähentää ansiotyötään viimeistään silloin, kun hän täyttää luopumistuen suorittamisen ikää koskevan edellytyksen.

Mitä 2 momentissa on säädetty muiden ansiotöiden lopettamisesta tai vähentämisestä luopumisen tapahduttua, ei kuitenkaan sovelleta luopujan luottamustoimessa tekemään työhön. Luottamustoimena pidetään tässä laissa toimimista edustajanpalkkiosta annetussa laissa (328/1947) tarkoitettua tehtävässä, valtion luottamustoimessa, kuntalain (365/1995) 32 §:ssä tarkoitettuna kunnallisena luottamushenkilönä tai työntekijäin eläkelain 1 b §:ssä tarkoitettua luottamustoimessa. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta luopujalle ennen kuin edellä tarkoitettu luottamustoimi on päättynyt tai hänen ansionsa luottamustoimessa tehdystä työstä yhdessä muista ansiotöistä saatujen ansioiden kanssa voidaan arvioida jäävän 2 momentissa säädettyä määrää pienemmäksi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, luopuja voi kuitenkin tehdä kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996)

5 §:ssä tarkoitettuja metsien hoitoa ja käyttöä edistäviä töitä.

10 §

Luopuminen maatalouden harjoittamisesta voi tapahtua myös siten, että luopuja vuokraa maatilaa peltomaan osina tai kokonaan lisämaaksi maatalouden harjoittamista varten yhdelle tai useammalle luovutuksensaajalle, joka täyttää 1 momentissa säädetty edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat määräykset 1 ja 3 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä.

13 §

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun vuokraukseen.

Jos maatilalla pellot tai osa niistä luovutetaan yhteisesti kahdelle 9 tai 10 §:ssä tarkoitettulle luovutuksensaajalle yhdessä viljeltäväksi, luovutuksensaajien on sitouduttava pitämään pellot jakamattomina omistuksessaan tai, jos luovutus toteutetaan vuokraamalla, hallinnassaan tässä laissa säädettyjen sitoumusten voimassaoloajan. Myös aviopuolisoiden, vaikka vain toinen heistä täyttää luovutuksensaajaa koskevat edellytykset, on pidettävä pellot vastaavalla tavalla jakamattomina omistuksessaan tai hallinnassaan, jos ne luovutetaan heille yhteisesti.

14 §

Kun luopujan tila on porotaloustila tai siihen verrattava tila, 9 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu porojen ja tuotantorakennusten sekä -rakennelmien luovutus voi tapahtua kaupalla tai lahjalla.

Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu luovutus vuokraamalla voi tapahtua vähintään kymmenen vuoden ajaksi tehdyllä vuokrasopimuksella.

19 §

Luopumistukeen liitetään kansaneläkelain 29 §:n mukainen lapsikorotus pykälässä säädettyin edellytyksin.

Luopumistuen maksaminen

22 §

Luopumistukea suoritetaan viimeisestä 15 §:ssä tarkoitettua luopumisajankohdasta, ei kuitenkaan ennen kuin

1) luopuja on täyttänyt 5 §:n 1 momentissa säädetyn ikäedellytyksen,

6) luovutuksensaaja on ryhtynyt täyttämään 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa tai 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua sitoumustaan,

7) lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa luopuja on lopettanut tai vähentänyt työskentelynsä luottamustoimissa siten, että hänen ansionsa näistä luottamustoimista yhdessä muista ansiotöistä saatujen ansioiden kanssa voidaan arvioida jäävän 7 §:n 2 momentissa säädettyä määrää pienemmäksi.

28 §

Luovutuksensaajalla on oikeus keskeyttää 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa, 9 §:n 2 momentissa, 10 §:n 1 momentin 5 kohdassa ja 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua sitoumuksensa täyttäminen asevelvollisuutensa suorittamisen, maatilataloudellisten tai maatilataloutta tukevien ammatteipintojensa taikka muun hyväksyttävän syyn vuoksi. Tällaisen esteen kestäessä vuotta pitemmän ajan eläkelaitoksen on pidennettävä sitoumusajaa vastaavalla ajalla, jollei luovutuksensaaja osoita, että hän itse, hänen aviopuolisensa tai toinen luovutuksensaaja täyttää sitoumuksen velvoitteet.

29 §

Jos sitoumuksen laiminlyöntiä on pidettävä vähäisenä tai painavat kohtuusnäkökohdat sitä muutoin puoltavat, eläkelaitos voi kuitenkin

päättää, että luopumistuen pääoma-arvo jätetään osaksi tai kokonaan perimättä. Jos 10 §:ssä tarkoitettujen luovutuksensaajat toteuttavat sellaisen 9 §:n mukaisen sukupolvenvaihdon, jonka yhteydessä 10 §:n mukainen sitoumus siirretään sukupolvenvaihdoksessa tilanpidon jatkajan täytettäväksi, luopumistuen pääoma-arvo jätetään kokonaan perimättä.

30 a §

Luopumistuen saaja on velvollinen ilmoittamaan eläkelaitokselle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada luopumistukea tai hänen saamansa luopumistuen määrään.

Eläkelaitos, työvoima- ja elinkeinokeskus tai kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen voi tarvittaessa vaatia luopumistuen saajalta selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää luopumistuen saamisen edellytykset. Jollei tuensaaja toimita selvitystä hänelle asetetussa kohtuullisessa määräajassa, eläkelaitos voi päättää, että luopumistuen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat määräykset niistä 1 momentissa tarkoitetuista muutoksista, joista luopumistuen saajalla on ilmoitusvelvollisuus.

34 §

Tämän lain mukaan työvoima- ja elinkeinokeskukselle kuuluvien tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö tekee Euroopan yhteisön varojen käytöstä eläkelaitoksen ja tarvittaessa Ahvenanmaan maakuntahallituksen kanssa yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1258/1999 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen, jossa määritellään eläkelaitoksen ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen maksajaviraston sijasta hoitamat tehtävät siten kuin niistä laissa, mainitussa neuvoston asetuksessa sekä valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Sopi-

mukseen voidaan ottaa myös määräykset eläkelaitokselle ja Ahvenanmaan maakuntahallitukselle laissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden ja muiden velvoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisista teknisluonteisista seikoista kuten menojen oikeellisuuden todentamisesta, maksajaviraston menoilmoitusten ja muiden selvitysten laatimiseksi tarpeellisten tietojen toimittamisesta sekä niitä koskevista määräajoista.

Sopimukseen sisällytettävistä tehtävistä ja niiden määräajoista voidaan antaa tarkemmat määräykset valtioneuvoston asetuksella.

Tämän lain 19 §:n 4 momentti ja 34 §:n 2—4 momentti tulevat voimaan päivänä kuuta 2000. Muilta osin laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Jos Euroopan yhteisö ei hyväksy tähän lakiin sisältyvää tukijärjestelmää sellaisenaan, laki voidaan panna voimaan valtioneuvoston asetuksella siltä osin kuin tuen ehdot hyväksytään.

Tällä lailla kumotaan maatalousyrittäjien luopumistuesta 31 päivänä joulukuuta 1994 annettua asetuksen (1583/1994) 14 ja 24 §, sellaisena kuin niistä on 24 § asetuksessa 369/2000. Mainittu asetuksen säännöksiä sovelletaan kuitenkin ennen 1 päivää tammikuuta 2003 tapahtuneisiin maatalouden harjoittamisesta luopumisiin sellaisina kuin ne olivat tämän lain tullessa voimaan.

Tätä lakia sovelletaan, jos luopuminen maatalouden harjoittamisesta tapahtuu aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2003 ja viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006. Lain 10 §:n 2 momenttia, 13 §:n 2 momenttia sekä 14 §:n 3 momenttia sovelletaan kuitenkin vain, jos luopuminen tapahtuu aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta 2004 ja viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2006.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan luopumisiin, jotka tapahtuvat ennen tämän lain voimaantuloa. Tämän lain 34 §:n 3 ja 4 momenttia sovelletaan kuitenkin maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin luopumisiin.

Tämän lain 7 §:n 4 momenttia sovelletaan luopumisiin, jotka ovat tapahtuneet vuonna 2000 tai sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä voimaantulosäännöksen 3 momentissa säädetään, tämän lain 19 §:n 4 momenttia sovelletaan, jos luopuminen maatalouden harjoittamisesta on tapahtunut ennen vuotta 2003 edellyttäen, että luopumistukea maksetaan tämän lain tullessa voimaan tai ryhdytään maksamaan tämän lain tultua voimaan. Lapsikorotusta maksetaan kuitenkin aikaisintaan 1 päivästä tammikuuta 2002 siten, että mainitun päivän ja 19 §:n 4 momentin voimaantulon väliseltä ajalta lapsikorotus maksetaan 19 §:n 4 momentin tultua voimaan.

Tämän lain 29 §:n 2 momenttia sovelletaan, jos siinä tarkoitettu sukupolvenvaihdos tapahtuu tämän lain tultua voimaan ja luovutus lisämaaksi on tapahtunut 1 päivänä tammikuuta 2000 tai sen jälkeen.

Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetään luopujan ikärajasta, luopumistuen saamisen edellytyksenä on vuonna 1947 ja sitä ennen syntyneellä luopujalla, että hän on maatalouden harjoittamisesta luopumisen tapahtuessa täyttänyt 55 mutta ei 65 vuotta. Jos luopijat ovat aviopuolisoita ja luopumisen tapahtuessa vanhempi puolisoista täyttää tässä momentissa säädetty edellytykset ja on muutoin luopumis-

tukeen oikeutettu, nuoremmalla puolisoilla on oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 50 vuotta.

Jos luopujina ovat maataloutta yhtymän luokun harjoittaneet sisarukset ja yhtymän osakkaista vanhempi täyttää 8 momentissa säädetty edellytykset, on yhtymän nuoremmalla osakkaalla oikeus luopumistukeen, jos hän on luopumisen tapahtuessa täyttänyt 50 vuotta. Luopumistukea ei kuitenkaan suoriteta tässä momentissa ja edellä 8 momentissa tarkoitetuille luopujille ajalta ennen 55 vuoden iän täyttämistä. Sen estämättä, mitä 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään luopujan ikärajasta luopumisen tapahtuessa vuosina 2005 tai 2006, sovelletaan tämän voimaantulosäännöksen ikärajaa koskevia määräyksiä myös vuonna 1949 syntyneeseen luopujaan. Hänen kanssaan maataloutta harjoittaneeseen nuorempaan aviopuolisoon sekä 5 §:n 4 momentissa tarkoitettuun yhtymän nuorempaan osakkaaseen sovelletaan vastaavasti tässä ja edellä 8 momentissa säädettyä määräystä 50 vuoden ikärajasta.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2002
